

Z punktu widzenia szkółkarza

Zmiany w strukturze odmian jabłoni zachodziły, zachodzą i będą zachodzić. Jest to naturalny proces zastępowania starych odmian nowymi. Jak informował Maciej Lipecki ze Stowarzyszenia Polskich Szkółkarzy podczas 25. Spotkania Sadowniczego Sandomierz 2016, obecnie wiele ośrodków na całym świecie prowadzi prace hodowlane nad nowymi odmianami, które miałyby atrakcyjniejsze dla konsumentów owoce, a jednocześnie byłyby łatwiejsze w uprawie. Ważne jest też, aby lepiej się przechowywały, spełniały wymagania sieci handlowych oraz gwarantowały zbyt owoców na dotychczasowych oraz nowych rynkach.

Grupa 'Red Deliciousa'

W ostatnich latach największe zainteresowanie wśród sadowników budzą odmiany z grupy 'Red Deliciousa'. Odmiana macierzysta znana jest od ponad 150 lat. W Polsce była popularna w latach 60. i 80. ub. stulecia (np. 'Starkrimson'). W uprawie znajdowała się jednak do zimy 1986/1987, gdy większość jej nasadzeń wymarła. Wówczas jej miejsce zajęły inne odmiany i przez ponad 20 lat zapomniano o 'Red Deliciousie' w naszym kraju. Dopiero, gdy zaczęliśmy sprzedawać w większych ilościach owoce na inne rynki niż rosyjski, okazało się, że owoce odmian z grupy 'Red Deliciousa' stanowią znaczącą pozycję w obrocie międzynarodowym, a ceny oferowane za nie są atrakcyjne. Należy jednak pamiętać, że 'Red Delicious' nie jest odmianą idealną. Dlatego

apeluję o rozagę przy zakładaniu jego nasadzeń. O właściwy dobór sportu tej odmiany, stanowiska, podkładki. Podstawowe wady tej odmiany to: niewystarczająca wytrzymałość na mróz, wrażliwość kwiatów na wiosenne przymrozki, duże wymagania cieplne (w chłodne lata owoce mogą się słabiej wybarwiać i być mniej smaczne), podatność na drobnie owoców, wrażliwość na choroby (szczególnie kory i drewna – konieczne są suchsze i cieplejsze stanowiska). Odmiana ta jest jednak niewątpliwie dużą szansą dla polskiego sadownictwa – jest znana i ceniona na całym świecie. Dlatego jeżeli będziemy produkować te owoce z sukcesem i będą one wysokiej jakości, to mamy szansę na ich zbyt przez najbliższe lata i to na rynkach niemal całego świata – informował M. Lipecki.

Pierwszą z odmian sprowadzonych do Polski z grupy 'Red Deliciousa' był

'Camspur' – mutant odmiany 'Starkrimson'. W zachodniej Europie jego owoce oferowane są pod zastrzeżoną nazwą handlowa Red Chief®. Jest to odmiana krótkopędowa. Wymaga żyźnego stanowiska, półkarłowej lub silnie rosnącej podkładki. Wśród sprowadzanych do Polski mutacji 'Red Deliciousa' ta – jak informował M. Lipecki – jest najlepiej sprawdzona w naszych warunkach. Uważana jest za dość wytrzymałą na mróz. Nie jest to jednak odmiana idealna – owoce mają wprawdzie lekko paskowany rumieniec, ale nie zawsze dobrze się wybarwiają.

Obecnie na świecie dostępnych jest wiele mutacji 'Red Deliciousa', ale należy pamiętać, że są one jeszcze niedostatecznie sprawdzone w naszych warunkach. Early Red One® Erovon to mutacja odmiany 'Red King'. Rośnie silniej niż 'Camspur', jest plenna, a owoce ▷

reklama

sadownicze
SŁUPY
ze strunobetonu

Produkujemy w Polsce od 2011 r.

ul. Kościuszki 16, 96-230 Biała Rawska

AGRO - CENTR
CENTRUM ZAPATRZENIA OGRODNICTWA

Agro-Centr s.c.
Agnieszka Flutowska
Hubert Staszewski
ul. Kościuszki 16
96-230 Biała Rawska
tel: 601 155 617
509 156 741
46 815 92 70

www.agro-centr.pl

Fot. 1. Scarlet Spur® i Red Velox®

o czerwonej skórce. Niestety, niektórzy sadownicy wskazują na tendencję do ich drobnienia.

Adams Apple® to nowa mutacja hodowli amerykańskiej, uprawiana jeszcze na dość niewielkim obszarze. Charakteryzuje się bardzo słabym wzrostem, typu spur. Owoce mają wyjątkowo ciemny, wcześniej pojawiający się rumieniec. Ponieważ materiał szkółkarski w jej przypadku często był pozyskiwany z „domowego” rozmnażania – część nasadzeń może być zawirusowana. Scarlet Spur® (fot. 1) pochodzi natomiast z hodowli francuskiej. W naszych warunkach – zdaniem M. Lipeckiego – odmiana ta wydaje się być perspektywiczna. Charakteryzuje się słabym wzrostem, typu spur. Owoce są duże, ładnie wybarwione, ciemnoczerwone. Dojrzewają nieco wcześniej od pozostałych mutacji. Z Tyrolu Południowego pochodzi Roat(s) King Red Delicious® (fot. 2). Drzewo rośnie średnio silnie. Owoce są ciemnoczerwone. Odmiana perspektywiczna, podobnie jak Red Velox®.

W przypadku ‘Red Deliciousa’ są już dostępne także mutacje polskiej hodowli. Grupa Hodowlana Aj!Apple oferuje Zuzi Red® (fot. 3). Jest to mutant odmiany ‘Starkrimson’ o wzroście krótkopędowym, ale nieco silniejszym niż ‘Campura’. Owoce są średnie do dużych.

◁ są dobrze wybarwione. Z dotychczasowych obserwacji wynika, że może być przydatna do uprawy w naszych warunkach. Natomiast Jeromine® to mutacja Early Red One® Erovana. *Niekoniecznie jest ona lepsza od odmiany standardowej. Często – i to nie tylko w przypadku odmian z grupy ‘Red Deliciousa’ – mamy bowiem do czynienia z nadmierną liczbą mutacji wprowadzanych przez szkółki i to jako odmiany licencyjne. Najczęściej jest to działanie czysto komercyjne, gdyż*

w praktyce odmiany te nie różnią się między sobą – informował M. Lipecki.

Superchief® Sandidge to mutacja odmiany ‘Campur’. Charakteryzuje się krótkopędowym wzrostem. Owoce są wydłużone, regularne, ładnie wybarwione. Red Cap® to mutant ‘Red Deliciousa’. Odmiana ta jest już dość popularna w Polsce. Charakteryzuje się krótkopędowym wzrostem, ale nieco silniejszym od pozostałych krótkopędowych mutacji. Owoce są duże, wydłużone, błyszczące,

Super wytrzymałe kotki podporowe PCV do drzewek i roślin

- świetny zamiennik podpór drewnianych i bambusowych
- żywotność 20 lat

Łązy, ul. Podłężna 77
05-508 Magdalena
tel: 661 666 096
e-mail: kabas711@wp.pl

KABAS

reklama

Fot. 2. Roat(s) King Red Delicious®

Z grupy ‘Gali’

‘Gala’ pod względem popularności zajmuje trzecie miejsce na świecie tuż po ‘Golden Deliciousie’ (w przypadku tej odmiany nadal w uprawie dominuje Golden Delicious Reinders®). Do Polski sprowadzono ją w latach 90. ub. wieku. Była to Gala Must®, która szybko zdobyła popularność, jest bowiem łatwa w uprawie. Niestety, okazuje się, że jest ona obecnie uprawiana niemal wyłącznie w Polsce. Nie jest znana na rynkach

reklama

światowych, nawet nie jest kojarzona z 'Galą' – informował M. Lipecki. **Fot. 3. Zuzi Red®**

Przez kilka lat popularna była u nas również Gala Schniga®. Jej owoce ładnie się wybarwiają i mają wyraźnie paskowany rumieniec. Niestety, mutacja ta jest wyjątkowo podatna na zjawisko regresji. Obecnie w Polsce oferowane jest już Gala Schniga® SchniCo(s) – jest ona mniej podatna na zjawisko regresji, ale rumieniec ma mniej wyraźne paskowanie.

Fot. 4. Gala Annaglo®

W ostatnich latach na rynku pojawiło się wiele mutacji 'Gali' (o mniej lub bardziej paskowanym rumieńcu – cecha ta jest bardzo pożądana w przypadku tej odmiany), m.in. Brookfield®, Gala Royal Beaut Proselect®, Gala Galaxy® Selecta, Obrogala®, Jugala®, Annaglo® (fot. 4), Ruby Gala®, a także polskiej hodowli Natali Gala® i Zuzi Gala® (fot. 5). *Natali Gala® znana jest już od dawna na naszym rynku. Obecnie przeszła* ▷

Fot. 5. Zuzi Gala®

HERBICYD

KILEO®
The weed doctor

nowość

TOTALNE TORNADO NA CHWASTY...

Preparat chwastobójczy o działaniu nieselektywnym (totalnym) do stosowania w uprawach sadowniczych.

Szczególnie polecany jako idealne rozwiązanie do utrzymania pasów herbicydowych pod koronami drzew przy dominacji chwastów odpornych na glifosat.

Zalecane dawki dla jednorazowego zastosowania:

- 3,0-4,0 l/ha na małe chwasty (ok. 5-10 cm wys.), jest to dawka na hektar powierzchni opryskiwanej czyli na ok. 2 ha sadu, która odpowiada powszechnie stosowanej mieszance: 3 l glifosat 360 SL + 2,5 l MCPA formułacja 300 SL
- 5,0-6,0 l/ha na duże chwasty (>15 cm), lub przy przewadze uciążliwych chwastów odpornych na glifosat, takich jak: skrzypy, wierzbownica, mniszek, ostrożeń, przymiotno.

Nufarm Polska Sp. z o. o.
ul. Grójecka 1/3, 02-019 Warszawa
tel. +48 22 620-32-52
www.nufarm.pl

Ze środków ochrony roślin należy korzystać z zachowaniem bezpieczeństwa. Przed każdym użyciem przeczytaj informacje zamieszczone w etykiecie i informacje dotyczące produktu. Zwróć uwagę na zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia oraz przestrzegaj środków bezpieczeństwa zamieszczonego w etykiecie.

Grow a better tomorrow.

Fot. 6. 'Ligolina'

◁ *proces odwirusowania – i jest dość stabilna. Owoce są średniej wielkości o czerwonym rumieńcu i wyraźnych prążkach. Natomiast Zuzi Gala® pochodzi z selekcji polskiej Grupy Hodowlanej Aj!Apple. Odmiana ta ma owoce średniej wielkości, kuliste lub kulistostożkowate z intensywnym, paskowanym rumieńcem* – informował M. Lipecki.

Inne, nie mniej ciekawe

Od kilku sezonów dużym zainteresowaniem cieszy się 'Red Jonaprince'.

Przed kilkoma laty w Europie Zachodniej zaczęto oferować Wilton's Red Jonaprince Select® – jest to nowa selekcja odmiany 'Red Jonaprince' o owocach o ciemnoczerwonym rumieńcu, niemal bez pasków. W warunkach holenderskich w momencie dojrzałości zbiorczej 90% owoców w całości pokrytych jest rumieńcem. Zawiazki u Wilton's Red Jonaprince Select® podczas opadu czerwonego są już czerwone, gdy u 'Red Jonaprince' zielone.

Jak informował M. Lipecki, w ostatnich latach na znaczeniu traci natomiast

odmiana 'Ligol' (m.in. ze względu na słabe wybarwienie owoców w niektórych latach oraz skłonność do wchodzenia drzew w przemienne owocowanie). W przypadku tej odmiany także pojawiły się mutacje. 'Ligol Red' to odmiana o owocach lepiej wybarwiających się od standardowego 'Ligola' i typie wzrostu charakterystycznym dla odmiany wyjściowej. Natomiast owoce odmiany 'Ligol Spur' wybarwiają się podobnie jak u standardu, ale wzrost drzewa jest krótkopędowy. Możliwe, że najciekawszą propozycją z tej grupy będzie 'Ligol Redspur' – odmiana o wroście krótkopędowym i dobrze wybarwiających się owocach.

Do polskich nowości M. Lipecki zaliczył także 'Ligolinę' (fot. 6). Wprawdzie odmiana ta została wyhodowana w 1972 r. w ISK w Skierniewicach jako siostrzana siewka 'Ligola', ale dopiero niedawno została odwirusowana i dopuszczona do obrotu. Jest to odmiana zimowa, lepiej wybarwiająca się niż 'Ligol', o nieco mniejszych, cylindrycznych owocach. Natomiast odmiana 'Chopin' (fot. 7) została wyhodowana w Katedrze Sadownictwa

reklama

KONSTRUKCJE SADOWNICZE

www.konstrukcje-sadownicze.pl

- **tyczki bambusowe**
gładko kolankowe, kolankowe
- **słupki betonowe 3,0–3,7m**
- **pale drewniane**
impregnowane ciśnieniowo
- drut, wężyk sadowniczy
- szybkozłączki, stebofixy
- kotwy mocujące

BIURO / MAGAZYN

Bądków 63, 05-610 Goszczyn
tel. 606 629 535

Fot. 7. 'Chopin'

SGGW. Jest to odmiana zimowa, odporna na porażenie przez sprawcę parcha jabłoni, o owocach o zielonym zabarwieniu skórki, niemal bez rumieńca.

Z hodowli Instytutu w Skierniewicach, szczególnie polecane do uprawy amatorskiej, pochodzą odporne na parcha jabłoni: 'Melfree' (fot. 8) – odmiana jesienna o bardzo smacznych owocach; 'Gold Milenium' – odmiana jesienna, również o zielono-żółtych owocach, wytrzymała na mróz; 'Free Redstar' – odmiana jesienno-zimowa.

W ostatnich latach również Grupa Hodowlana Aj!Apple wprowadziła kilka ciekawych odmian. Sander® – to krzyżówka ‘Sunrise’ × ‘Delbarestivale’. Jest to odmiana wczesna, o smacznych, ładnie wybarwionych owocach, plenna i łatwa w uprawie. Glosan® – to siewka ‘Gloster’ o owocach w całości pokrytych rumieńcem. Jest to odmiana późna, o owocach przydatnych do długiego przechowywania. Muna® – siewka odmiany ‘Mutsu’ × ‘Najdared’. Owoce są duże i w całości pokryte rumieńcem, o dobrych walorach przechowalniczych. Jak zauważył M. Lipecki, odmiana ta jest bardzo obiecująca, a jeśli jej przydatność do uprawy w naszych warunkach się potwierdzi, może być ważna dla naszego sadownictwa.

Fot. 8.
‘Melfree’

Odmiany klubowe...

...głównie ze względu na atrakcyjność owoców i ceny, jakie można za nie uzyskać, cieszą się dużym zainteresowaniem. Są one jednak wprowadzane na ograniczoną skalę, jako zastrzeżone do uprawy dla grupy producentów, tzw. członków klubu. W Polsce nie są one dopuszczone do rozmnażania i uprawy. Obecnie największym zainteresowaniem konsumentów ze względu na smaczne, trwałe i atrakcyjne owoce cieszą się m.in. Evelina® (fot. 9) – czerwona mutacja ‘Pinovy’ oraz Jazz® – nowozelandzka krzyżówka ‘Gali’ i ‘Braeburna’.

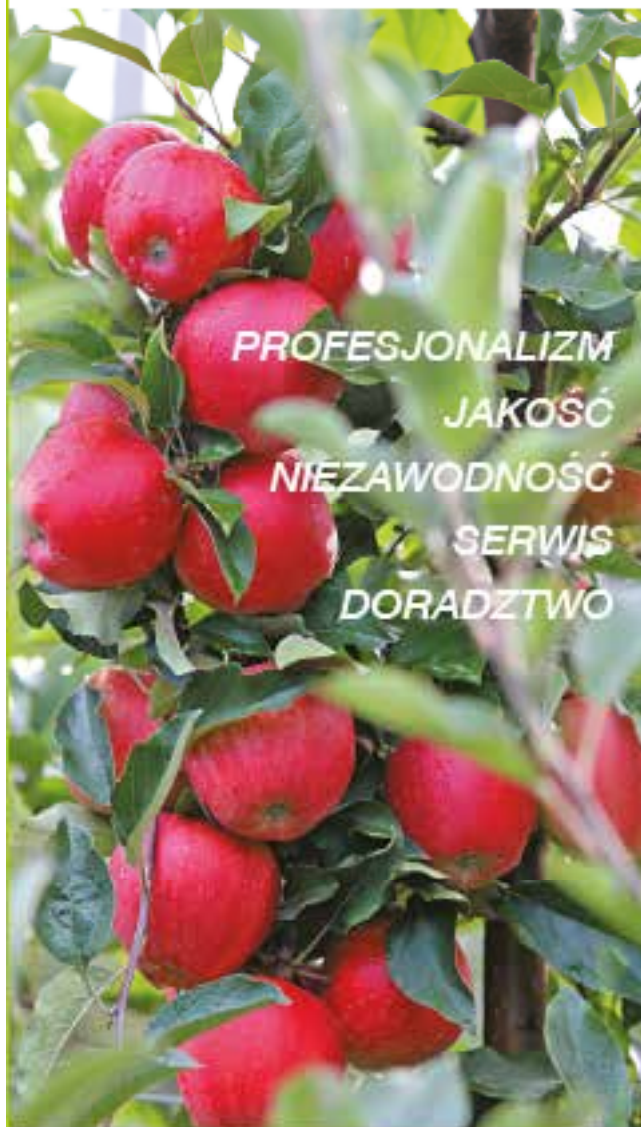
Natomiast HoneyCrunch® to europejska nazwa handlowa odmiany ‘Honeycrisp’. Jest to krzyżówka odmian ‘Macaun’ ▷

Fot. 9.
Evelina®

reklama

**GRUBER
GENETTI**
Baumschule | Vivaldi | Nursery

**Możliwość wsparcia zakupu drzewek
jabłoni ze środków UE.**

SZKOŁKA DRZEWEK JABŁONI
Gruber Genetti
Nasze drzewka – Twój sukces

Partner w Polsce:

felimpex
Innowacje w sadownictwie

Julianów 4, 05-622 Bełk Duży
Tel. 49 691 17 62, 602 671 006, info@felimpex.com.pl
www.felimpex.com.pl

Fot. 10. Sweetango®

Fot. 11. Wellant®

◁i ‘Honeygold’. Jest ona wytrzymała na mróz, ma bardzo smaczne, jędrne i soczyste owoce. Obecnie do produkcji wprowadzane są już odmiany pochodne od ‘Honeycrisp’. Sweetango® (właścicielem praw do odmiany jest amerykańska organizacja Next Big Thing) to handlowa nazwa odmiany ‘Minneiska’. Jest to krzyżówka odmian ‘Honeycrisp’ i ‘Zestar!’. Owoce tej odmiany są smaczne, soczyste i jędrne (fot. 10). Bardzo dobrze się przechowują. EverCrisp® (własność Midwest Apple Improvement Association) to krzyżówka ‘Fuji’ i ‘Honeycrisp’. Owoce wyglądem i smakiem zbliżone do ‘Fuji’, ale odmiana jest od niej łatwiejsza w produkcji. Jabłka te odznaczają się doskonałymi właściwościami przechowalniczymi. ‘Pazazz’ (własność prywatnych hodowców z USA), pochodna ‘Honeycrispa’, jednak o owocach słodszych i bardziej wyrazistych w smaku oraz doskonałych właściwościach przechowalniczych. Jeszcze pod numerem, bez nazwy handlowej, prezentowana jest na wystawach CN 121 (własność Chelan Fruit Coop. USA). Pochodzi od ‘Honeycrispa’, ma jednak od niego słodsze i bardziej czerwone owoce. Jest łatwa w produkcji, a owoce odznaczają się doskonałymi walorami

przechowalniczymi. Cosmic Crisp™ (wyselekcjonowana w Washington State University) jeszcze nie weszła do produkcji. Jest to krzyżówka odmian ‘Enterprise’ i ‘Honeycrisp’. Ma duże, soczyste, kruche o atrakcyjnym wyglądzie owoce, których miąższ nie ciemnieje

po przekrojeniu. Doskonale walory przechowalnicze (nawet do roku mogą być przechowywane w warunkach zwykłej chłodni).

Fot. 12. Ambrozja®

fot. 1-12 M. Strużyk

Natomiast w Europie wśród odmian klubowych prym wiodą: Kanzi® (handlowa nazwa ‘Nicoter’) – belgijska krzyżówka ‘Gali’ i ‘Braeburna’. Jest to odmiana późnozimowa, łatwa w uprawie, plenna, o jędrnych i smacznych owocach, które dobrze się przechowują. Junami® (handlowa nazwa ‘Milva’) – szwajcarska krzyżówka ‘Idareda’, ‘Maigolda’ i ‘Elstara’. Jest łatwa w uprawie, a jej owoce są smaczne, jędrne i doskonale się przechowują. Odmiana stosunkowo mało plenna. Wellant® (nazwa handlowa ‘Fresco’) – pochodzi od ‘Elizy’, holenderska odmiana z Uniwersytetu w Wageningen. Ma charakterystycznie ordzawione czerwone owoce o intensywnym smaku i aromacie (fot. 11). Odmiana trudna w uprawie. Popularna i pożądana na rynku niemieckim. Ambrozja® (fot. 12) – siewka niewiadomego pochodzenia znaleziona w Kanadzie. Owoce średniej wielkości, niezwykle smaczne i aromatyczne. Modi® – odmiana włoska, krzyżówka ‘Gala’ × ‘Liberty’. Jest odporna na parcha jabłoni. Owoce są duże, w całości pokryte ciemnoczerwonym rumieńcem. Odmiana łatwa w uprawie. Envy® (nazwa handlowa

WARTO WIEDZIEĆ

W praktyce podkładka ‘M.9’ jeszcze długo pozostanie niezastąpiona z powodu jej wpływu na siłę wzrostu jabłoni. Jeżeli jednak weźmie się pod uwagę np. wytrzymałość na mróz, tolerancję wobec bawelnicy korówki czy niektórych chorób, profesjonalnych sadowników mogą zainteresować także inne propozycje – takim wstępem dr Gerhard Baab z Sadowniczej Stacji Doświadczalnej Klein-Altendorf w Niemczech zachęcał gości Dnia Jabłoni w tej placówce (28 sierpnia ub.r.) do wysłuchania prelekcji dr Christy Lankes na temat amerykańskiej serii podkładek CG (Cornell-Geneva), przyciągającej obecnie uwagę wielu naukowców i sadowników. Niektóre z tych podkładek mają być o wiele bardziej tolerancyjne wobec tzw. choroby replantacyjnej niż ‘M.9’. Niemieccy naukowcy oczekują, że szkółki wkrótce zaczną produkować drzewka na podkładkach ‘CG 41’ oraz ‘CG 11’.

Podczas Dnia Jabłoni niemieccy badacze przedstawili informacje na temat badań nad podkładkami z serii CG. W doświadczeniu własnym porównywali drzewka jabłoni odmiany Gala ‘Buckeye Simmons’ zaakulizowane na podkładkach ‘M.9’, na amerykańskich ‘CG 11’ i ‘CG 4’, pochodzących z Rosji

‘Scilate’) – wyhodowana w Nowej Zelandii krzyżówka ‘Royal Gali’ i ‘Braeburna’. Ma atrakcyjne owoce, których miąższ nie ciemnieje po przekrojeniu. Lola® (nazwa handlowa ‘Maribelle’) – to krzyżówka holenderska ‘Gloster’ × ‘Elstar’. Łatwa w uprawie. Owoce są duże z żółtoczerwonym rumieńcem.

Coraz większą uwagę w ostatnich latach zwraca się również na odmiany o owocach o czerwonym miąższu. Są one ciekawe ze względu na wygląd miąższu, ale i na walory prozdrowotne – wysoką zawartość antyoksydantów. Stanowią cenny surowiec do produkcji soków. Obecnie wiele instytucji badawczych zajmuje się ich hodowlą i w przyszłości mogą one stanowić znaczny udział w produkcji jabłek.

Monika Strużyk